

אין דורשין פרק שני חגיגה

החיות רצוא ושוב פרי"ח לפי שהן מנתלים עוממות ודרכן לדמות לשאר שרפים ולהוליל להם והגילוף חוזר והיינו לרוא ושוב: **שלא יאמרו ביד אומה שפלה מסר את בניו.** והיינו כפי דהיה להלמי דלמירי גניטין (דף יג:ו) כל המילר לשרהל נעשה רלש כלומר כבר נעשה רלש קודם שמילר להס':

וקושר בתרים פקינו. ומתפלגן של דקיסים הוא עושה עטרות: **לבן כפר שראה** (ג) המלך. שגלגן לו להציל סימנים לאחמים קודם שיאמרו לפי שראהו שלם נתקומנו וזין לרבו להמלכות שלם וה"ן למר יחוקאל שראהו על נהר כבר לפיק נתמהו שומעיו:

כתוב אחד אומר שש כנפים וכתוב אחד אומר ארבע כנפים. ואלע"ג שזו נצוות כתיב וזה שרפיים מ"מ מסתבר שגם המיות (ב) שש כנפים כמו השרפיים:

מויעתן ש"ה חיות. ויואלים ממנו ומדי נטרדים (ג) והכי מלנו במדרש (ד) (א) חדשים לנקדים שגורל מלאכים ככל יוס ואומרים שיה עטרות וטרדין להן כדלמיר כנפון (ב) משום שזו אות מלאכים הקדושים שמתמיינס זה לזה ומר שיה ואלו הדקסמים יושנים הלת ממהרין לשורר ומתמיינס כליה והיינו אשר קטנו ויסקו לשני כנסת הגדולה מילר ומתקן רשות זה לזה קדושה כולל כלהד עונן ואומרים וגם למעלה וכן משתנים ואשר נשמעו כולם עומדים נרום עולם כלומר ככל יוס טולל דקסמים ועטרדין אלל משלמי עומדים ועומדין לעד: וטרדן

החיות רצוא ושוב. פרי"ח לפי שהן מנתלים עוממות ודרכן לדמות לשאר שרפים ולהוליל להם והגילוף חוזר והיינו לרוא ושוב: **שלא יאמרו ביד אומה שפלה מסר את בניו.** והיינו כפי דהיה להלמי דלמירי גניטין (דף יג:ו) כל המילר לשרהל נעשה רלש כלומר כבר נעשה רלש קודם שמילר להס':

וקושר בתרים פקינו. ומתפלגן של דקיסים הוא עושה עטרות: **לבן כפר שראה** (ג) המלך. שגלגן לו להציל סימנים לאחמים קודם שיאמרו לפי שראהו שלם נתקומנו וזין לרבו להמלכות שלם וה"ן למר יחוקאל שראהו על נהר כבר לפיק נתמהו שומעיו:

כתוב אחד אומר שש כנפים וכתוב אחד אומר ארבע כנפים. ואלע"ג שזו נצוות כתיב וזה שרפיים מ"מ מסתבר שגם המיות (ב) שש כנפים כמו השרפיים:

מויעתן ש"ה חיות. ויואלים ממנו ומדי נטרדים (ג) והכי מלנו במדרש (ד) (א) חדשים לנקדים שגורל מלאכים ככל יוס ואומרים שיה עטרות וטרדין להן כדלמיר כנפון (ב) משום שזו אות מלאכים הקדושים שמתמיינס זה לזה ומר שיה ואלו הדקסמים יושנים הלת ממהרין לשורר ומתמיינס כליה והיינו אשר קטנו ויסקו לשני כנסת הגדולה מילר ומתקן רשות זה לזה קדושה כולל כלהד עונן ואומרים וגם למעלה וכן משתנים ואשר נשמעו כולם עומדים נרום עולם כלומר ככל יוס טולל דקסמים ועטרדין אלל משלמי עומדים ועומדין לעד: וטרדן

חיות אש ממוללות במתניא תנא עתים חשות עתים ממוללות (ב) בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב"ה חשות ובשעה שאין הדיבור יוצא ממראה הבזק מאי רצוא ושוב רב יהודה כאור היוצא מפי הכבשן כאור היוצא מבין החרסים (ג) וארא והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו כסבי ומתוכה בעין החשמל מתוך האש (ה) להיכן אזל אמר רב יהודה אמר רב שהלך לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע וכל כך למה שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו אמר הקב"ה מי גרם לי שאהיה שמש לעובדי פסילים וענותיהן של ישראל הן גרמו לי וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות אמר ר' אלעזר מלאך אחד (ב) שהוא עומד בארץ וראשו מגיע אצל החיות במתניא תנא סנדלפון שמו (ג) הגבוה מחברו (ד) מוהלך הושב מאות שנה ועומד אחורי המרכבה וקושר בתרים לקונו איני והכתיב (ה) ברוך כבוד ה' ממקומו מכלל דמקומו ליכא ברישיה אמר רבא כל (א) שראה יחוקאל ראה ישעיה למה יחוקאל דומה לכן כפר שראה את המלך ולמה ישעיה דומה לכן כרך שראה את המלך אמר ריש לקיש מאי דכתיב (ד) אשירה לה' כי גאה גאה שירה (ה) למי שמתגאה על הגאים דאמר מר מלך שבחמות שור מלך שבעופות נשר ואדם מתגאה עליהן והקב"ה מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו כתוב אחד אומר (ו) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל המין לארבעתם ופני שור מרדשאל לארבעתן וגו' וכתבי (ז) וארבעה פנים לאחד פני האחד פני הכרום ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר ואילו שור לא קא חשיב (ח) אמר ר"ל יחוקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרום אמר לפניו רבש"ע (ט) קטיגור יעשה סיגור מאי כרום אמר רבי אבהו (י) כרביא שכן בבבל קורין ינוקא רביא א"ל רב פאא לאביי אלא מאתה דכתיב פני האחד פני הכרום ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר היינו פני כרום היינו פני אדם (י) אפי רב רבי ואפי זוטרי כתוב אחד אומר (יא) שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר (יב) וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בומן שבהמ"ק קיים כאן בומן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות הי מניניהו אימעוט אמר רב הננאל אמר רב אותן שאומרות שירה בהן (י) כתיב הכא (יא) ובשתיים יעופף וקרא זה אל זה ואמר וכתבי (ב) התעייף עיניך בו ואינו רובגן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם שנאמר (ג) ורגליהם רגל ישרה ואי לאו דאימעוט מנא (ד) הוה ידע דלמא דאיגלאי וחויא ליה דאי לא תימא הכי (ה) ודמות פניהם פני אדם הכי נמי דאימעוט אלא דאיגלאי וחויא ליה הכי השתא (ו) בשלמא אפיה אורה ארעא לג'ויי קמיה רביה כרעיה ליה אורה אמר רבא ארעא לג'ויי קמיה רביה כתוב אחד אומר (ז) אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבגן קדמויה יקומו וכתוב אחד אומר (ח) היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בומן שבת המקדש קיים כאן בומן ברמ"ק קיים (ט) כביכול שנתמעטה פמליא של מעלה תניא רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסאי אלף אלפין ישמשוניה מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר ור' ירמיה בר אבא אמר (י) אלף אלפין ישמשוניה לנהר דיוני שנאמר (יא) נהר דיוני נגד ונפק מן קדמויה אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבגן קדמויה יקומו (ב) מדיבין נפיק מויעתן של חיות ולהיכן שפך אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב על ראש רשעים בגיהנם שנאמר (ג) הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול ורב אחא בר יעקב אמר על אשר קומצו שנאמר (ד) אשר קומצו ולא עת נהר יוצק יסודם תניא אמר רבי שמעון החסיד אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות שקומצו להיבראות קודם

החיות רצוא ושוב. פרי"ח לפי שהן מנתלים עוממות ודרכן לדמות לשאר שרפים ולהוליל להם והגילוף חוזר והיינו לרוא ושוב: **שלא יאמרו ביד אומה שפלה מסר את בניו.** והיינו כפי דהיה להלמי דלמירי גניטין (דף יג:ו) כל המילר לשרהל נעשה רלש כלומר כבר נעשה רלש קודם שמילר להס':

וקושר בתרים פקינו. ומתפלגן של דקיסים הוא עושה עטרות: **לבן כפר שראה** (ג) המלך. שגלגן לו להציל סימנים לאחמים קודם שיאמרו לפי שראהו שלם נתקומנו וזין לרבו להמלכות שלם וה"ן למר יחוקאל שראהו על נהר כבר לפיק נתמהו שומעיו:

כתוב אחד אומר שש כנפים וכתוב אחד אומר ארבע כנפים. ואלע"ג שזו נצוות כתיב וזה שרפיים מ"מ מסתבר שגם המיות (ב) שש כנפים כמו השרפיים:

מויעתן ש"ה חיות. ויואלים ממנו ומדי נטרדים (ג) והכי מלנו במדרש (ד) (א) חדשים לנקדים שגורל מלאכים ככל יוס ואומרים שיה עטרות וטרדין להן כדלמיר כנפון (ב) משום שזו אות מלאכים הקדושים שמתמיינס זה לזה ומר שיה ואלו הדקסמים יושנים הלת ממהרין לשורר ומתמיינס כליה והיינו אשר קטנו ויסקו לשני כנסת הגדולה מילר ומתקן רשות זה לזה קדושה כולל כלהד עונן ואומרים וגם למעלה וכן משתנים ואשר נשמעו כולם עומדים נרום עולם כלומר ככל יוס טולל דקסמים ועטרדין אלל משלמי עומדים ועומדין לעד: וטרדן

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) קמיון ה. וישן.
(ב) סוכה ה. א. ופי'
(ג) יומל דף ג. ו.
(ד) גיטין ג. ו. (א) שם
(ה) שם ורבה פרשה
(ו) כ. כ. כ. (א) ופי'
(ז) מולן ג. ד"ה מרין.
(ח) ב"ר וישל פרשה
(ט) עה. (א) קמין ד"ה. ע"י
(י) אפי' דכ"ה מן פ"ג ד"ה
ומנין עירלס א. ו. א. ו.

הגהות הב"ח

(א) גמי המטל מן
השם (לפי' אפי' חלמי'
ו"ג' מפרש"י נלה
שורס מאי בעיא החת:
(ב) שם שמו ובהו
ממכו מלך: (ג) שם
לכא דיע' ליה (ד) חלמי'
וכי' בריש' חלמי' ו"ג'
כ"ה אלא דקשר ליה
לכור ומשכבו בשם
המפורש ואל תנא
יריב: (ה) בריבתי:
(ו) שם מלי דכתי'
שירו (ז) כי גאה גאה
שירו למי: (ח) שם לא
חמישי ליה אמר ר' לוי
כש"ע אין קטיגור
נעשה קטיגור: (י) שם
היינו פני אדם אדם
כרום חד הוא אפי'
כרבי: (א) שם דכתי'
הכל ונשמי' ו' ו' ו' ו'
החם המלך: (ב) שם
מנא הוא ידע למה
למנא: (ג) שם חלמי'
ו"ג' ס"ה דגלאי
אחורי ליה: (ד) שם
הי השתא החם כשלה
וכי' קמי רביא אלא
כש"ע: (ה) שם מהיכא
לפי' אמר ר' ירמיה בר
אבא אמר רב מויעתן של
חיות: (ו) תוב' ד"ה לן
כפר שראה את המלך
ככפר שגלגן לו ופי'
להתנאות של צדור הוא
לומר ראיית' ש' ופי'
השירים עמו ופי' ופי'
משותיו ברי שאמיני
לו והי' יחוקאל
שראה: על נהר כבר
לפי' נתמחו שומעיו
הצדור לפרש כל סדר
המרכבה אבל ישעיהו
ראוה יושב כל כסא
רם ונשא לא הוצדור
לפרש וס"ד: (ג) ד"ה
מחז' ו' שם חיות ש'
להם שש כנפים:
(ד) ד"ה ויעתן ופי'
ומת נטרדין כדאמרינן
בספרין ופי' מלנו ופי'
ועטרדין לחן ומשום
ש' ופי' למר שירה
כאחד כדכתיב וקרא
זה אל זה ואמר ר' יושב
בכנפים: ע"י מולן ג.
פ"ה מ"ה מרין:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה כתוב אחד
אמר וכו'. בשש
בכנפים: ע"י מולן ג.
פ"ה מ"ה מרין:

תורת אורי השלם

(א) תחילת רצוא ושוב
קמיון הקנין:
(ב) ופי' א. ד.
(ג) ופי' א. ד.
(ד) ופי' א. ד.
(ה) ופי' א. ד.
(ו) ופי' א. ד.
(ז) ופי' א. ד.
(ח) ופי' א. ד.
(ט) ופי' א. ד.
(י) ופי' א. ד.

ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו כסבי ומתוכה בעין החשמל מתוך האש (ה) להיכן אזל אמר רב יהודה אמר רב שהלך לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע וכל כך למה שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו אמר הקב"ה מי גרם לי שאהיה שמש לעובדי פסילים וענותיהן של ישראל הן גרמו לי וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות אמר ר' אלעזר מלאך אחד (ב) שהוא עומד בארץ וראשו מגיע אצל החיות במתניא תנא סנדלפון שמו (ג) הגבוה מחברו (ד) מוהלך הושב מאות שנה ועומד אחורי המרכבה וקושר בתרים לקונו איני והכתיב (ה) ברוך כבוד ה' ממקומו מכלל דמקומו ליכא ברישיה אמר רבא כל (א) שראה יחוקאל ראה ישעיה למה יחוקאל דומה לכן כפר שראה את המלך ולמה ישעיה דומה לכן כרך שראה את המלך אמר ריש לקיש מאי דכתיב (ד) אשירה לה' כי גאה גאה שירה (ה) למי שמתגאה על הגאים דאמר מר מלך שבחמות שור מלך שבעופות נשר ואדם מתגאה עליהן והקב"ה מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו כתוב אחד אומר (ו) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל המין לארבעתם ופני שור מרדשאל לארבעתן וגו' וכתבי (ז) וארבעה פנים לאחד פני האחד פני הכרום ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר ואילו שור לא קא חשיב (ח) אמר ר"ל יחוקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרום אמר לפניו רבש"ע (ט) קטיגור יעשה סיגור מאי כרום אמר רבי אבהו (י) כרביא שכן בבבל קורין ינוקא רביא א"ל רב פאא לאביי אלא מאתה דכתיב פני האחד פני הכרום ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר היינו פני כרום היינו פני אדם (י) אפי רב רבי ואפי זוטרי כתוב אחד אומר (יא) שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר (יב) וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בומן שבהמ"ק קיים כאן בומן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות הי מניניהו אימעוט אמר רב הננאל אמר רב אותן שאומרות שירה בהן (י) כתיב הכא (יא) ובשתיים יעופף וקרא זה אל זה ואמר וכתבי (ב) התעייף עיניך בו ואינו רובגן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם שנאמר (ג) ורגליהם רגל ישרה ואי לאו דאימעוט מנא (ד) הוה ידע דלמא דאיגלאי וחויא ליה דאי לא תימא הכי (ה) ודמות פניהם פני אדם הכי נמי דאימעוט אלא דאיגלאי וחויא ליה הכי השתא (ו) בשלמא אפיה אורה ארעא לג'ויי קמיה רביה כרעיה ליה אורה אמר רבא ארעא לג'ויי קמיה רביה כתוב אחד אומר (ז) אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבגן קדמויה יקומו וכתוב אחד אומר (ח) היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בומן שבת המקדש קיים כאן בומן ברמ"ק קיים (ט) כביכול שנתמעטה פמליא של מעלה תניא רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסאי אלף אלפין ישמשוניה מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר ור' ירמיה בר אבא אמר (י) אלף אלפין ישמשוניה לנהר דיוני שנאמר (יא) נהר דיוני נגד ונפק מן קדמויה אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבגן קדמויה יקומו (ב) מדיבין נפיק מויעתן של חיות ולהיכן שפך אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב על ראש רשעים בגיהנם שנאמר (ג) הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול ורב אחא בר יעקב אמר על אשר קומצו שנאמר (ד) אשר קומצו ולא עת נהר יוצק יסודם תניא אמר רבי שמעון החסיד אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות שקומצו להיבראות קודם

ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו כסבי ומתוכה בעין החשמל מתוך האש (ה) להיכן אזל אמר רב יהודה אמר רב שהלך לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע וכל כך למה שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו אמר הקב"ה מי גרם לי שאהיה שמש לעובדי פסילים וענותיהן של ישראל הן גרמו לי וארא החיות והנה רוח סערה באה מן הצפון ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו כסבי ומתוכה בעין החשמל מתוך האש (ה) להיכן אזל אמר רב יהודה אמר רב שהלך לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע וכל כך למה שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו אמר הקב"ה מי גרם לי שאהיה שמש לעובדי פסילים וענותיהן של ישראל הן גרמו לי וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות אמר ר' אלעזר מלאך אחד (ב) שהוא עומד בארץ וראשו מגיע אצל החיות במתניא תנא סנדלפון שמו (ג) הגבוה מחברו (ד) מוהלך הושב מאות שנה ועומד אחורי המרכבה וקושר בתרים לקונו איני והכתיב (ה) ברוך כבוד ה' ממקומו מכלל דמקומו ליכא ברישיה אמר רבא כל (א) שראה יחוקאל ראה ישעיה למה יחוקאל דומה לכן כפר שראה את המלך ולמה ישעיה דומה לכן כרך שראה את המלך אמר ריש לקיש מאי דכתיב (ד) אשירה לה' כי גאה גאה שירה (ה) למי שמתגאה על הגאים דאמר מר מלך שבחמות שור מלך שבעופות נשר ואדם מתגאה עליהן והקב"ה מתגאה על כולן ועל כל העולם כולו כתוב אחד אומר (ו) ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אל המין לארבעתם ופני שור מרדשאל לארבעתן וגו' וכתבי (ז) וארבעה פנים לאחד פני האחד פני הכרום ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר ואילו שור לא קא חשיב (ח) אמר ר"ל יחוקאל ביקש עליו רחמים והפכו לכרום אמר לפניו רבש"ע (ט) קטיגור יעשה סיגור מאי כרום אמר רבי אבהו (י) כרביא שכן בבבל קורין ינוקא רביא א"ל רב פאא לאביי אלא מאתה דכתיב פני האחד פני הכרום ופני השני פני אדם והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר היינו פני כרום היינו פני אדם (י) אפי רב רבי ואפי זוטרי כתוב אחד אומר (יא) שש כנפים שש כנפים לאחד וכתוב אחד אומר (יב) וארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם לא קשיא כאן בומן שבהמ"ק קיים כאן בומן שאין בית המקדש קיים כביכול שנתמעטו כנפי החיות הי מניניהו אימעוט אמר רב הננאל אמר רב אותן שאומרות שירה בהן (י) כתיב הכא (יא) ובשתיים יעופף וקרא זה אל זה ואמר וכתבי (ב) התעייף עיניך בו ואינו רובגן אמרי אותן שמכסות בהן רגליהם שנאמר (ג) ורגליהם רגל ישרה ואי לאו דאימעוט מנא (ד) הוה ידע דלמא דאיגלאי וחויא ליה דאי לא תימא הכי (ה) ודמות פניהם פני אדם הכי נמי דאימעוט אלא דאיגלאי וחויא ליה הכי השתא (ו) בשלמא אפיה אורה ארעא לג'ויי קמיה רביה כרעיה ליה אורה אמר רבא ארעא לג'ויי קמיה רביה כתוב אחד אומר (ז) אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבגן קדמויה יקומו וכתוב אחד אומר (ח) היש מספר לגדודיו לא קשיא כאן בומן שבת המקדש קיים כאן בומן ברמ"ק קיים (ט) כביכול שנתמעטה פמליא של מעלה תניא רבי אומר משום אבא יוסי בן דוסאי אלף אלפין ישמשוניה מספר גדוד אחד ולגדודיו אין מספר ור' ירמיה בר אבא אמר (י) אלף אלפין ישמשוניה לנהר דיוני שנאמר (יא) נהר דיוני נגד ונפק מן קדמויה אלף אלפין ישמשוניה ורבו רבגן קדמויה יקומו (ב) מדיבין נפיק מויעתן של חיות ולהיכן שפך אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב על ראש רשעים בגיהנם שנאמר (ג) הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול ורב אחא בר יעקב אמר על אשר קומצו שנאמר (ד) אשר קומצו ולא עת נהר יוצק יסודם תניא אמר רבי שמעון החסיד אלו תשע מאות ושבעים וארבע דורות שקומצו להיבראות קודם

מסורת הש"ס
עם הוספות

(א) קמיון ה. וישן.
(ב) סוכה ה. א. ופי'
(ג) יומל דף ג. ו.
(ד) גיטין ג. ו. (א) שם
(ה) שם ורבה פרשה
(ו) כ. כ. כ. (א) ופי'
(ז) מולן ג. ד"ה מרין.
(ח) ב"ר וישל פרשה
(ט) עה. (א) קמין ד"ה. ע"י
(י) אפי' דכ"ה מן פ"ג ד"ה
ומנין עירלס א. ו. א. ו.

הגהות הב"ח

(א) גמי המטל מן
השם (לפי' אפי' חלמי'
ו"ג' מפרש"י נלה
שורס מאי בעיא החת:
(ב) שם שמו ובהו
ממכו מלך: (ג) שם
לכא דיע' ליה (ד) חלמי'
וכי' בריש' חלמי' ו"ג'
כ"ה אלא דקשר ליה
לכור ומשכבו בשם
המפורש ואל תנא
יריב: (ה) בריבתי:
(ו) שם מלי דכתי'
שירו (ז) כי גאה גאה
שירו למי: (ח) שם לא
חמישי ליה אמר ר' לוי
כש"ע אין קטיגור
נעשה קטיגור: (י) שם
היינו פני אדם אדם
כרום חד הוא אפי'
כרבי: (א) שם דכתי'
הכל ונשמי' ו' ו' ו'
החם המלך: (ב) שם
מנא הוא ידע למה
למנא: (ג) שם חלמי'
ו"ג' ס"ה דגלאי
אחורי ליה: (ד) שם
הי השתא החם כשלה
וכי' קמי רביא אלא
כש"ע: (ה) שם מהיכא
לפי' אמר ר' ירמיה בר
אבא אמר רב מויעתן של
חיות: (ו) תוב' ד"ה לן
כפר שראה את המלך
ככפר שגלגן לו ופי'
להתנאות של צדור הוא
לומר ראיית' ש' ופי'
השירים עמו ופי' ופי'
משותיו ברי שאמיני
לו והי' יחוקאל
שראה: על נהר כבר
לפי' נתמחו שומעיו
הצדור לפרש כל סדר
המרכבה אבל ישעיהו
ראוה יושב כל כסא
רם ונשא לא הוצדור
לפרש וס"ד: (ג) ד"ה
מחז' ו' שם חיות ש'
להם שש כנפים:
(ד) ד"ה ויעתן ופי'
ומת נטרדין כדאמרינן
בספרין ופי' מלנו ופי'
ועטרדין לחן ומשום
ש' ופי' למר שירה
כאחד כדכתיב וקרא
זה אל זה ואמר ר' יושב
בכנפים: ע"י מולן ג.
פ"ה מ"ה מרין:

תורת אורי השלם

(א) תחילת רצוא ושוב
קמיון הקנין:
(ב) ופי' א. ד.
(ג) ופי' א. ד.
(ד) ופי' א. ד.
(ה) ופי' א. ד.
(ו) ופי' א. ד.
(ז) ופי' א. ד.
(ח) ופי' א. ד.
(ט) ופי' א. ד.
(י) ופי' א. ד.

שמינית שבשמינית וכו' והוא חלק ס"ד. והנה בפירוש דברי הגמרא הללו כבר נשתכרו הרבה קולמוסין. ויש לפרש על פי מה דאיתא עוד שם בגמרא וגם במדרש כשעה שבא הקב"ה ליתן התורה בא הר תבור שהוא גבוה מכל ההרים ורצה שיתן עליו את התורה והשיב לו הקב"ה אני שוכן את דכא וכו' וכחר את הר סיני שהוא נמוך מכל ההרים כדי להראות שילמדו מדת עניויות עיין שם. והנה איתא במסכת בבא בתרא דף ע"ג ע"ב דהר תבור גבוה ד' פרסה עיין שם. והנה פרסה הוא ד' מיל ומיל הוא שני אלפים אמות אם כן פרסה הוא שמונה אלפים אמות וכיון שהר תבור גבוה ד' פרסה אם כן הוי שנים ושלישים אלף אמות. אם כן לפי זה הר סיני שלא היה גבוה רק חמש מאות אמות כדאיתא במדרש פרשת בא, הוא ממש חלק ס"ד מן שנים ושלישים אלף אמות. והנה מדחוינן שהקב"ה הראה ענותותו ולא רצה ליתן התורה על הר תבור, אם כן קשה למה נתן כלל על הר הוי ליה ליתן התורה במקום נמוך או מישור. אלא על כרחך להראות שהתלמיד חכם מותר לו להתנאות חלק שמיני שבשמינית, עכ"ד.

ובשם הגרעק"א ז"ל [מכת"י תלמידו הג"ד אנשיל ליכטנשטיין ז"ל] דהמכוון לפס' ח' בפרק ח' בתהלים דכתיב שם בפס' ז' תמשילהו כמעשי ידיך כל שתי תחת רגליו, ובפס' ח' צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי, שאף שהאדם צריך להיות ענו ושפל, מ"מ צריך להרגיש את מעלת האדם שבו וצריך הוא להתנאות על הבעלי חיים.

ושמעתי מחכ"א שליט"א שיש לרמוז בזה על הפס' בפ' שמיני דאי' שם בפס' ז' ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח וגו', ופרש"י שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת. ובפס' ח' ויקרב אהרן וגו', וזהו שמונה שבשמינית, הפס' השמיני בפ' שמיני שמי אשר הוטל עליו איזה תפקיד אין לו ליפול ברוחו ולחשוב בעצמו מי

אני ומה חיי, אלא עליו להרגיש בעצמו כי לכך נבחר וליטול את התפקיד בשמחה ובכמחון כי מן השמים יסייעוהו, ודפח"ח.

ולע"ד יש לרמוז עוד בזה דהנה מנין המסכתות שלנו הוא ס"ג, ואי' בב"מ פ' אלו מציאות דמותר לת"ח לשנות במסכתא לומר איני יודע, אכן בעניני דרך ארץ והנהגה טובה אין לת"ח להסתיר עצמו כי אדרבא הנהגתו היא קידוש ש"ש וממנו ילמדו וכן יעשו, וזהו שמונה שבשמינית, כי דרך ארץ קדמה לתורה ומנין המסכתות עם מסכת ד"א היא ס"ד, והת"ח מותר לו להתנאות רק בא' מתוך הס"ד והוא בהנהגות ישרות ונימוסין טובים המקדשים ש"ש, וכדאי' ביומא דפ"ו ע"ש. [והרמב"ם בהקדמה לפתמ"ש מנה ס"א מסכתות, ואפשר משום שמנה ג' בבות למס' אחת, וכמ"ש בר"י מיגאש ריש שבועות דכולהו נזיקין חדא מסכתא היינו ג' בבות, ובשם הגדולים ערך רב אחאי בשם רע"מ ותיקונים שיש ס' מסכתות [ובגימטריא גאון - הקדמת מאירי לברכות] וביאר דמעשרות ומע"ש הוו מסכת אחת, ועמש"כ ר"א בן הגר"א בהקדמת רב פעלים עמ' ח'. ועי' מד"ר נשא בקרבן נשיא יששכר].

עוד נ"ל לרמוז בזה דהנה כתיב בתהלים י"ב ז' אמרות ה' אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים, ובפס' ח' אתה ה' תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם, ופי' רש"י מדרש אנדה יש ומיושב על הסדר ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי תינוקות שהיו כימי דוד עד שלא טעמו טעם חטא היו יודעים לדרוש את התורה כמ"ט פנים לכל צד וזהו שבעתים, והיה דוד מתפלל עליהם רבש"ע ראה כמה תורתך ואמרתך ברורה ומזוקקת שבעתים בלבם אתה ה' תשמרם, שמור אותם בלבם, תצרנו מן הדור הזה שלא ילמדו דרכיהם להיות דלטורין עכ"ל. מבואר בפס' זה תפילה להשמר מן החטא אשר בכח החטא ח"ו להפסיד כל קניני התורה, וכבר

הקדמה

השיב מאורינו אבינו נ"י, בהם יהלל כל איש כפי מהללו, יתארנו יפארנו כפי גדלו, וכיום בהמחברת תמצאו כי קצרנו, ומעט מהרבה השבחים והתוארים השארנו, ותחשבו עלינו לאמר, אך צרי עין המה, או תאמרו אך גאון וגובה להם, ויראה להם להגדיל מעלת זולתם.

למען הסר מעלינו התלונה, ולמען הרם המכשלה מתחת ידכם אחינו ואדונינו לחשוד בכשרים, הננו מציגים לכם העתק ממכתבי אבינו מ"ו נ"י אשר הגיעונו בזמנים שונים בעסק ההדפסה, מהם תקחו לדעת כי לא מרוע לבב עשינו הדבר הזה.

והא לכם לשונו הזהב מירח כסליו תקצ"ג החיים והשלום לבני וכו' מהו' אברהם נ"י, יקבל בני בזה תכריך מכתבים כרצונך, אבקשך בני, אשר בעברך עליהם להעתיקם ולסדרם, תשגיח היטב אם לא נמצא בתוכם אשר הועתק בכפילות, כי בהבטה קלה בל יורגש, כי אפשר שבאה העתקה שניה ושלישית בשינוי סדר ומשואלים אחרים ובמילות שונות, וסיבת הדבר, כי ברבות העתים נשאלתי איזה פעמים, ומאנשים שונים, על דין שכבר נשאלתי עליו, ומבלי דעת שכבר הועתק חזרו והעתיקו, ואם כי רחוק שלא יהיה בכל אחת, מהנה איזה חידוש ותוספות מה שאין באחרות, על כל זה בשביל מעט התוספות אינו כדאי להלאות עין הקורא, והלא חכם בני, תוכל לספח התוספת שבאחרונות אל הראשונה, ואין בזה נזק להשואל אם אחר תשובתי אליו ניתוסף עליה מה.

שנית אבקשך, שלא להעתיק השאלות שלום אלי אשר

באו בראש השאלות, כי אמרתי אני בלבי תמיד

על דברת התוארים שנהגו גבן לכתוב, אי אישר חילי

אבטלינם, כי רבויין קשה ומיעוטן לא יפה, להכותב הוא

אבק חנופה, ולמי שכותבין, או אבק גאות כי ירבו לו, או

אבק שנאת חנם אם ימעטו, וכל כך קצה נפשי בהם עד

שקבלתי עלי שלא להביט במ ולא לקראותם, על אחת

כמה וכמה בל אחפוץ במ בדבר הנדפס אשר עומד לימים

רבים, פן אחי' לבוז בעולם האמת, וע"כ בראש הספר ובכל

מקום אשר תזכיר את שמי אל תרבה בתואר, ודי בתואר

הרב שהוא רגיל לכל יושבי כסאות, ובגלל זה יהיה ניח

לי מאד שלא להעתיק כלל לשון השואל בשאלתו, כי גם

בם ימצא מזה הרבה, אך תיקח שורש השאלה ותכתוב

"ע"ד שאילתו כך וכך" ואת הנותר שהם סעיפי השאלה

יובנו לרוב מתוך התשובה מסתמא, ודעתי נוטית עוד שגם

התוארים שכתבתי בשאלות שלום בתשובתי להרבנים

הדוך אתם תראו בעיני כבודכם במחברת הנוכחית חלק מספר הפסקים, גם אפס קצהו מספר הכתבים, עוד תשובו תראו בה מעט מספר הדרושים, ואל תתמהו מדוע לא באה כולה מספר אחד, מזה או מזה, כי מראשית כזאת הודענו, אשר אמנם זה תחילת מחשבתינו היתה שתהיה היוצאת ראשונה כולה מספר הפסקים, היות תכליתם יותר נרצה, אפס להיותינו רואים כי רובם מהתלמידים גם קצת מן החכמים, בדמיונם שבנושאים כאלה שהם הוראות למעשה, בל ימצאו במ כל חפץ, לא מהמועיל לחדד השכל, להבריאו מראשית כל יקר חרוץ, ולא מהערב לראות חדשות בל ידעום ועמוקות בל שערום, על כן יאמרו הנה יום, הדין כי יבא לפנינו, אז נחפש אולי הביא לנו אבי המחברת הזאת איזה שיטה מהפוסקים ואנחנו לא ידענוה, ובימים שבנתיים יאצרו ויחסנו אותה בחדר הספרים, ולא תגע בו יד. והיות מגמתינו וכוספינו שעיני כל ישוטטו בה, על כן אמרנו לחבר אליה גם קצת מהכתבים, ומעט מזער מהדרושים, ובוטחים אנו שכאשר אך יטעמו העם עריבות זה הלימוד ינהרו כולם כקטן כגדול מביין עם תלמיד גם אל חלק הפסקים, יכירו אז כוזב הדמיון שאין תועלת כל כך בפסקים, וישכילו וידעו כי אמנם שתי מדות בהחכמים המשיבים, יש אשר הוא אך בעל אסופות, יאסוף אמרי מי שקדמוהו בפסקיהם ובתשובותיהם, וכרובם כן יחתוך ויקצוב הדין, ומדה זו טובה היא, אבל יש לך אחרת שאין לך מדה טובה הימנה, והוא, כי ייסד המשיב יסודתו בהררי קודש כמעשה הראשון, אבל גם יפרוש כנפי שכלו על כל עברים ברוחב ובעומק ים התלמוד, ושיטות רבותינו גדולי ראשונים, ויכריע אחת מהנה, כי יתן עדיו ויצדיקה, יחזקה במסמרות, בסברות ישרות וראיות גמורות, בריאות וברורות, גם ישלח פארות יציץ ויגמול לפעמים דינים מחודשים, לא שערום לפניו אנשים, יחפור בעומק ויחתור אל ההלכה עפ"י היקשים, ומהם ישים טעם להביין אמרי ראשונים הקדושים, באלו וכאלו ימצאו נועם וטעם גם אוהבי לפול ואותן אשר רק חדשות מבקשים.

אך אולי באלה תתמהו, כי עיניכם יראו בכל מקום אשר בא שם אבינו רבינו המחבר נ"י תוך המחברת, לא תארנו אותו בתואר אדם המעלה כמהו, ותאמרו, איך הבנים אלו ממעטים בכבוד אביהם, ועד כאן העיזו פנים ברבם, ואנחנו ידענוהו מה הוא, ומה שמו ההולך בכל הארצות. עוד תראו גדולות מאלה ותשובו תתפלאו בנו, כי תראו ביד כל אדם מהחכמים השואלים את תשובת דבר אשר

סמכתי שהרב השואל יעיין ויבדוק בדברי ויבחר, וגם פעמים רבות לא סיימתי כלל בהחלטה מטעם זה, אבל שיהיה נראה כאלו פסקיה למלתי, ויבאו לסמוך עלי בלתי בחון אותם בעת הצורך על פי החקירה בש"ס ופוסקים, חלילה לי כזאת לקבל עלי אחריות דעלמא גם אחרי קצי ומדת ימי, ובלא זה קשה בעיני מה שאני שומע שנהגו כמה מורי הוראה, בצאת חבור חדש יפסקו אחריו, ולא יפה הם עושים, כי עליהם להתור כפי כחם, ואם אחרי עיונם היטב ימצאו דברי המחבר טובים, אז ילכו אחריו, אבל להאמין לכל אשר ימצאו כתוב אינו מדרכי החכמה, על כן חוששני ששם זה יתן עוד מקום יותר לכך, ולא ניחא לי בשם זה, נאמר שלמה בנו מה שהנחתי שם זה, אין בו משום העברה על רצון אבא מארי מ"ו נ"י חלילה, אחרי שאני מעתיק דברי קדשו בזה, כבר סר החשש מעצמו. והנני רואה שבני הגאון נ"י כבר קרוב להתחיל בדפוס, אבקשך בני ידידי לפקוח עין על זה שיהיה נדפס על נייר יפה דיו שחור ואותיות נאותות, כי לדעתי הנפש מתפעלת והדעת מתרוחת והכונה מתעוררת מתוך הלימוד בספר נאה ומהודר, וההיפוך בהפכו אם הכתב מטושטש, והוא כמעט כדרך מה שאמרו ז"ל כל הקורא בלא נעימה כו' ונתתי להם כו' ומשפטים כל יחיו בם, כי אלו מעירים ומשמחים הנפש, והכונה נכונה עם השמחה אל הדבור הן כמו נשמה וחיות אל הגוף, והנה זה זמן רב בשלחי המכתבים ליד בני אחיך מוה"ר אברהם נ"י כתבתי לו כמה דברים אשר רציתי בם בענין הדפוס, ימחול בני שיחיה לדרוש ממנו זה המכתב, כי קשה עלי עתיקא להזכירני את האמור שם, בוטח אני אחר שבטלתי דעתי מפני דעתכם, ועברתי על רצוני מפני רצונכם, נאמר שלמה כוונתו בזה, כי לא היה בדעתו להדפיס עד הטינו רצונו ברוב הפצרות, ואולם הרבה היה לי לדבר מזה ולהעתיק מכ"ק מיום כ"ז אלול צ"ד לפ"ק, אבל מה אעשה אם הוא צוה לי אבי מ"ו נ"י הס כי לא להזכיר תעשו גם אתם רצונכם כרצוני, ובכל אשר אמרתי אליכם במכתבי שם תשמרו, אביך ידיך דורש שלומכם בכל לב הק' עקיבא בהרב מוהר"ם זצלה"ה גינז מא"ש.

ודברי קדשו מירח תמוז צ"ד לפ"ק, אלו הם, אורך ימים טובים לבני חביבי וכו' מה' שלמה נ"י. תמול הגיעני קונטרסים הנדפסים ששלח לי רו"מ בני שי', בפתחי אותם ראתה עיני טעות בשאלת שלום בתשובה אחת אשר זכורני ששאלה זו לא היתה ממנו כי אם מבנו, וציניתי לתקן בלוח הטעות, אם כי אין נפקותא לדינא מזה, מכל מקום אינו נכון להלביש בדברים בעלים אחרים ולהשמיט שם בעליהם, ובלי נדר אכתוב לבני מוה"ר אברהם נ"י לבקש להזהר לעתיד שלא לטעות בזה, נאב"ה באמונה לא בשלי היה הטעות כי אם בשל מעתיקים ראשונים. ואולי היה

השואלים, אם כי אנכי לא שניתי מהנהוג לבל יהיה השלילה כפגיעה בכבודם על כל זה להדפיסם הוא בכלל מה דסני לך וכו', ולמען בל תצטרך לפלס איך לכתוב, איעצך לאחוז תמיד תיבה הראשונה מהתוארים, על דרך משל, דרך הכותב להקדים לפעמים תואר הרב לתוארים אחרים, וכותב הרב המאור הגדול או הרב הגאון, ולפעמים מתחיל מיד בתוארים אחרים וכותב להמאור הגדול וכו', או להגאון, על כן תאחוז תמיד התואר שתמצא כתוב ראשון, ומן הרב הגאון או הרב המאור הגדול, תכתוב הרב, ומן הגאון המפורסם או הגאון הגדול תכתוב הגאון, נאב"ה, וזהו אשר תראה תואר אחד מהשואלים משונה במקום אחד ממקום אחר.

עוד אבקש מבני שיחיה, הלא תראה רבים מהשואלים אשר תדע כי למדו בשייבתי, הן בעודני בקהילת קודש ליסא באהל התורה אשר נטע לי זקנכם מר חותני הגביר הצדיק ז"ל, הן אחר כך ביושבי בק"ק פרידלאנד, ובישיבתי פה קהלתינו, אל תכנה את מי מהם בשם תלמיד, גם לא לכתוב בלשון נוכחי, כי מעודי לא קראתי לאדם תלמיד כי אמרתי מי יודע מי למד יותר ממי, אף כי עכשיו שרבים מהם גדלו והצליחו בלימודם ועשו פרי, ואם תמצא באחת המקומות כתוב כן, תדע שהוא תוספת מהמעתיקים, ביודעם שהיו מבני ישיבתי, ותמחה זה מעל ספרי. מובטחני כך בני ידידי, שגם אם יקשה בעיניך מה ממבוקשותי, על כל זה בל תחדול ממלאות רצוני כדרכך הטובה תמיד הנני אביך וכו'.

ואלו דבריו הטהורים מירח אדר תקצ"ד, לבני יקירי חביבי וכו' מה' שלמה נ"י, אשר אמר בני חביבי נ"י שרצונו לברור התשובות להעמידם על סדר הטורים, טוב הדבר, ואשר כתב שבירר אותן שהשבתי לצורך מעשה להציגם לבדנם, יפה עשית, ויישר כחך שעשית, כי בתשובתי באין צורך למעשה אפשר באו בהם דברים אף שאינם קרובים כל כך בכוונת הראשונים, לא חדלתי מלכתבם, כל שהיו נראים בעצמותם נכונים בסברא ובטעמא, ואינם פלפול של הבל חלילה, אמרתי בלבי ימצאו מנוח במקום אחר, ולפעמים הארכת לאהבת השואל, ביודעי כי חפץ הוא לשעשע בארוכה, ופעמים בהיותי יודע שהאיש השואל מר נפש ושרוי בצער, למען שמח נפשו בדברי.

ואשר שאל בני חביבי אם טוב בעיני לכוונת אלו פסקים ואלו כתבים, בהשקפה ראשונה בל ידעתי למה זה תשאל לשם כי לאו שמא קגרים, תן להם מה תתן, אחר כך נתיישבתי שאפשר לא יכון שם פסקים, שנראה כאלו הלכה פסוקה היא אצלי ואין אחריה כלום, ולא על דעת זה נתרציתי לכם להדפיסם, כי תמיד מיראי הוראה אנכי, ודי אשר הוצרכתי להשיב לשואלי, מדאגה שבל אהיה בכלל כל מי שהגיע להוראה ואינו מורה. וגם בכל זה

כתבי רבי עקיבא איגר

א

התעוררות מהרב הגאון מרה עקיבא איגר ז"ל.

אתה בן אדם צדה הכינה לך, מרם יבוא השמש ויהשיך. במרם יכבה נרך, תכין לך הדרך, גדור אשר פרצת בחייך, מרם מהעולם יוציאוך דע את אלקי אביך, יבואו הימים אשר לא חפצת כל ימך, הלא ידעת אם לא שמעת? אל עפר תשוב ועפר אתה בחייך, ולמקום אופל וחושך יוליכוך, ועד הקבר ילווך, זכור נא את יום צאתך מארצך וממולדתך ומבית אביך, חילך יהא לזרים ועמליך, ואין לאל נגדם להרים את ידיך, טוב מותך מחיים יאמרו יורשיך, ברוך שהיגענו לסוף ימך, ילידי ביתך ישכחוך, יום לשנה יזכרו את שמך, כל רעיך ואחיך יבגדו בך, גם שוכבת חיקך תעוות אותך, למה לא תזכור יום אשר לבנים ילבישוך, ושחורים ייכסך, מעט תבו יוצע תחתיך, מכל העמל אשר עמלת בחייך נר הי' דלוק על ראשך, וכנגד פתח ביתך יישירו רגליך, סביב יהלכון אנשי שלומיך, וכשתידי זתים בניך, על כפיים ישאוך ולבור תחתיות ישכיבוך, פתח פיך יהא מכוסה ועיניך, ושברי חרמים על פניך, צידה תהא לרמה במותך, ולא ישאירו כי אם עצמותיך, קרוביך ואוהביך ישובו לביתך, ואתה תשאר שם לבדך, ראה את זאת בעיניך, ושוב תשוב מעונותיך, שם תשים משפטיך, מרם כל אלה יגיעוך, חן תודה לה' אלוקיך, ואז תנוח ותלך לבטח בדרכיך.

ב

וואהלפראמאקאל דקיק מערקיש סריעדלאנה.

באסיפת אלופי ראשי קציני סו"מ ובצירוף שמאי ושאר יחידי סגולה איזט היום דלמטה אויף פארשמעהענדע רבנים איין וואהל פראמאקאל געהאלמען געווארדען אונד זינד פאלגענדע לאאזען הערויים געקאמען אונד צוואר: התורנים הגאון הגדול

תהי' לעד כי כל החתומים למעלה המה חי ממש. נעשה עשיק סי' שופמים
 גי' אלול תקע"ה.
 (תשעה חתומים ומקצתם סרנמי הקהל, ואצלם בעמוד השני עוד
 תשעה עשר).

ט

מכתב מעיר מערקיש סריעדלאנד אשר בו מתנצל לפני תלמידו החניב על
 הרבנות שנמשו קצה בה ורצו להחליטה במלמדורת פשוטה ומבקש מתלמידו
 לעזור לו בזה.

שוכים לדידי נברי ובר בטני הכי' החריף וכי' מהי הירש גי'.

הנה נפשי יודעת מאוד, שאז בהיותי בימי חרפי בישבי לבטח
 בקריי עליזה ליסא מלאה חכמים בעת ההיא, שאם איזה
 קהלה מבקשים ממני להיות להם לרב להורות להם הדרך ילכו
 בה בוז אבוז להם והי' לשחוק בעיני, מעודי שנאתי הרבנות והייתי
 בורח כמטחוי קשת מהנשא על בני אדם, אמנם אחרי כי נהרם
 עיר ליסא והיתה למאכולת אש והי' כל הסתפקותי מוטלת על
 חותני הגביר ג"ע, אם כי לא הייתי עליו למשא, כי צדקתו וטוב
 מזגו שניהם עלו למעלה ראש, כי כן נחלו לו אבותיו הקדושים
 גדולים אנשי השם גאוני אשכנז, אעפ"כ כאשר נתנו בי אנשי
 פה, הי' ישמרם עיניהם כמעט הוא הכריח אותי, לתת כתף לסבול
 עול הרבנות, והנה בשבתי פה ימים אחדים אם כי הוטבה בעיני
 העיר כי הי' לי די מחית נפשי ונפש ביתי ברחבה גדולה אם
 שכמה הכנסות בידי דחיתים, מאנה ידי לנגוע בהם, גם תקנתי
 בה הרבה דברים טובים הן המה בספי וזהבי, המה אבני שוהם
 ופנינים שלי, אשר טפחתי ורביתי אעפ"כ היתה כל מגמתו לעזוב
 הרבנות, כי נתתי לבי לדרוש ולתור על זה ומוצא אני לפני
 מר ממות את ענין הרבנות, הנה העיר אשר יקרא שמי עלי
 כל הנפשות כנפש הדל וכנפש העשיר לי הנה ואולי נפש החוטאת
 בחיקי אשא ח"ו, גם מה יוצדק אנוש כי ישב בראש להנשא
 על כל בני אדם כקטן כגדול יחדיו ולהכות כולם באמרי פיו
 ואשר יהי' אחריו מי יגיד לו? קורא אני ע"ז מסיע אבנים יעצב
 בהם ובוקע עצים יסכן בהם וכמה אני מכתיר תחת לשוני לא
 אוכל להוציאם מפי תוצה ושורש דבר נמצא בו שהוא סכנה
 גדולה לנפש כאשר מבשרי אחזה אם כי כמה היו רבנים וכמה
 יהיו

יהיו עוד, הלא גם רבים עברו ים באניות ועוד רבים יעברו אעפ"כ לא נתנו לים דרך ולמים נתיבה ואיש הדרך לבב לא יאבה לעבוד בים. לזה אמרתי אז בלבי אנכי עם ב"ב נהי' כאחד מדלי עם כי מי זה יאמר שמוכרחים אנהנו ללבוש מלבושים נאים ולאכול מאכלים קלים, הלא כמה אינשי איבא בשוקא לא יאכלו כ"א לחם לשבעה והולכים במלבושים גרועים נהי' גם אנהנו כמוהם והוצאה קלה כזו אשיג ע"י איזה התפעלות מלמדות וכדומה, אשר בכולם אחפזן יותר מהיות לרב, הכי המפרנס גוף החומרי ואברי הגויה ע"י הגפש חלק ה' ממעל פועל חכם? העל אלה ישלך איש נשמתו אחר גיוו למלאות טוב יצר לבו ונפש החיונית יעזוב כאבני קיר, לזה כל הימים רציתי לילך חפשי מעבוד עוד, אמנם האשה אשר נתן לי אלקים עמדי והילדים אשר חנן אותי הם מנעוני מזה, כי לא יסבלו לשנות חקם מאשר הורגלו ועי"ז נטבעתי במצולות הרבנות, אשר לי לאבן נגף לגופי ונשמתו ר"ל אמנם זה כמו שנה בחפשי באמתחת עתותי אמרתי בלבי שלא לאחר עוד כי את ה' אני ירא גם לגודל מגמותי לכך הוא לתשות כח מאז, ואמרתי יעבוד עלי מה, אעשה גם אנכי לביתי לעבוד ה' כאשר עם לבבי, כי מה חלקי בביתי אחרי ומה יתרון יעניקני הזמן באהבתו אותי וכאשר נתפרטה דעתי בא הדבר לאזני האחים הגבירים בני ר"מ מייא בברעסלא, יד שלחו בכישור להיב עצמם ליתן דבר קצוב מדי שבוע בשבוע וגם איזה נגידי עירי אשר נתנו לב לדעת צערי נדבה רוחם לתת דבר קצוב עד שעלה אפשר פרנס בקימוץ גדול. אמרתי הנה העת להפיק זמטי והחזקתי את לב זוגתי עד שנתרצית לכך, כי היא בעוה"י צנועה עושיית רצון בעלה והי' לבי בטוח בלי פחד שלא ישונה עוד, אך נתעכבתי, לאשר בני ר' שלמה יעצני שאקבע אהלי במקום מולדתי ק"ק אייזענשטאדט ובני ר' אברהם וחתני ר' אברהם משה ש"י בקשו שלא להרחיק שבתו מהם ולאשר אין רצוני לקבוע שבתו בליסא או בראוויטש יעצוני לקבוע בדירנפורט, לאשר חפץ אנכי בעיר אשר אנשי מצער וחיתה נפשי בזה, שלא יטרידוני בני עיר וגם אמרו לאשר האחים מייא התחילו במצוה ראוי לעשות להם קורת רוח כי ישמחו מאוד בישבי קרוב להם, אבל לדחות הדבר לא האמנתי כי גם בני הנ"ל אם שבתחלה התנגדו מאוד לדעה זו אעפ"כ אח"כ, בדברי אתם פאי"ט, גם הטה מלקו עצמם מלהתנגד עוד, עד זה ימים לא כבירים הרבו עלי

עלי אהבי הגדולים ממשפחתי ואשר לא ממשפחתי בדבריהם, גם אמי הצדקת תי' היו תגזר אומר ויקם שלא לצאת מכאן לאשר לא יספיק לי הממון שהוא לפרנסתי וגם אשר לא הפרישו קאפיטאל מיוחד לכך, והטיבו גם לב זוגתי אחורנית ונשארתי כבראשונה כלוא ודא אצא, הי' יודע גודל צערי ומיעוץ הלבי ודמי בכל יום קצתי בחיי מפני הרבנות כיא לעשות מלאכתי מלאכת הי' שולחתי הנה ואני רפה ידיים מה אסכין באורך ימים ושנות חיים, הכי היושב ברבנות עבד הי' יקרא רבים חללים הפילו הרבנות והתנשאות לא אשא על שפתי זולתי הגדולים אנשי שם היודעים בנפשם שלא יתנו אותם לחטוא, המה ישבו כסאות למשפט ורעיוני לא ישקימו מלחשוב מחשבות להמלט מזה, לזה קראתי גם למעלתו בתוך שארי אהבי כי בטוח לבי בו שאהבתו אלי בתוך מעיו וכבר אחזיל המלמד תורה וכו' מעלה עליו ובר כאלו ילדו (ע"כ פתח דברי קראתיו ברי ובר במנין) אולי גם הוא יחלק חלק ינחלה במצוה הדיא להוציא ממסגר אסיר הזה, כי יתאמץ לדבר על לב נגידים שיפרישו סך קצוב שישא פירות לפרנסתה באופן שגם אדונית אמי מורת תי' תסכים על ידי וכל אהבי הרבנים הגדולים ישלימו אתי ואני בעזתי באין ספק מיד אוציא מהשבת, אם גם צעקת בני עירי רבה עלי לא אשמע להם, אשים מצחי נחושה ואזני ברזל ואשרי אנוש יעשה זאת ובן אדם יחזקני להוציא מחשבתי אל הפועל מעלה אני עליו כאלו קיים נפש מישראל, ואני מוכרח לעצור רוחי מדבר, הי' אתה ידעת מזימותי ומחשבותי מה המה — דברי ידידו המדבר בלב נדכה ועיניו נשואות להי' ללא יונח לעולם ישלח עזרו מקודש. לגמור מחשבתי.

ה"ק עקיבא גינז מא"ש.

בענין קבלות כסא הרבנות דק"ק פהנא לחתנו בעל חתם סופר ז"ל.
בעזתי יום ג' ליה למבי תקעיד לפ"ק.

שלום וברכה לכבוד חתני ידידי ורב חביבי בנפשי
הרב הגאון הגדול המפורסם נ"י עה"י פיה מו"ה משה
סופר נ"י עם בתי הרבנית הצנועה מרת שרל תתי וכו'.

אף שזה מקרוב כתבתי לכבודם אודיע עתה שקרוב אצלי
להשיב

דהשיב בתשובה שלימה לק"ק פוזנא לילך להם, באמת היודע תעלומות יודע, שאני ידעתי בנפשי שאינני ראוי להיות ראש לשועלים אף כי לאריות וכסאי פה פרידלאנד גדול הרבה מערכי אף כי כסא פוזנא, אבל מה אעשה אם רבו עלי רבותי וחבירי מדיסא, מברלין ומראוויטש ומיתר הקהלות הסמוכות לפוזנא מרעישו עלי ואומרים לנפשי, שהחויב מוטל עלי לילך להחזיר עטרה ליושנה ולהגדיל חיבוב התורה וכאשר הרעישו עלי ומנעו א"ע מדילך לא"ש כן עתה בהיפך רוצים שאלך לפוזנא, ולזה מאוד אבקש ממך חתני נ"י להזכירני בתפלתו, שיחזק ה' כחי להנהיג ציבור הגדול הזה ולהאיר עיני בתורתו ויתן חני בעיני העם שלא אבוש בעוה"ז ולא אכלם בעוה"ב ויהי לי בזה משענת קנה ברזל זלסמוך על כחו דמר חתני נ"י לעזרני בתפלתו (כאן כתב איזה ד"ת) והדרן לקמייטא, שיעשה נא חתני נ"י זה למען אשתו הצדקת תחי לחוס עלי להזכירני בתפלתו וכי ידידכם אביכם דשית בלב ונפש

ה"ק עקיבא גינז מא"ש.

י"א

בענין קבלת כסא הרבנות דק"ק פוזנא.

בעוה"י יום הנ"ל.

שלום וברכה לכבוד ידידי אחי הרבני הקצין ירא ה' מרבים מה' שמואל נ"י וכי:

מכתבכם הגיעני לנכון, וואס אחי נ"י רעקאמאנדירט אנצונעהמען כסא פוזנא למען בני ובנותי ולכבוד משפחתנו ולמען חתני הגאון נ"י, אויס דיא גרונדע פֿינדע איך ניכט דאצו מיך צו בעוועגען, וואס זאלל דאס תועלת זיין לבני ובנותי וועגען שידוכים דאס זאלל הייסען דעם פוזנער רב זיינע קינדער תהיל בעודי יושב פה פרידלאנד מתכבדים לשדך עמי בשבוע העבר הגיעוני מכתבים טווילנא ומטינסק מבקשים לשדך עמי וכי, למען כבוד משפחתנו מה לנו בכבוד המדומה ולאיה תכלית אמיתי, גם לכבוד חתני הגאון נ"י תהיל אנכי מתכבד עמו אבל הוא אינו צריך להתכבד בי, כי כבודו גדול מכבודי בתורה וביראה באלף סדרגות ה' יאריך ימיו ושנותיו במוב וכי, עכ"ז קרוב אצלי לבטל דעתי ולקבל עלי הכסא הזה ה' יראה בעיני ובשבירת לבי ויזכני לנהל

לנהל העם בדרך סלולה ולתקן דברים טובים כחפץ אחיכם
קטן בדעת.

ה"ק עקיבא מא"ש.

יב

מכתב בהיותו עוד בק"ק מארקיז סרדלאנד בדבר אשר שאלו ממנו איזה
אנשים אם אמת הדבר שרוצה לילך משם לקהלה אחרת.

בעיה יום די יד שבט תקע"ה לפ"ק.

שלום וברכה לכבוד ידיד נפשי מהר הרבני המפלג תרוץ ושנון מריה
אהרן נ"י עכ"ב.

מכתבו ומכתב חתנו ידידינו הרבני נ"י הגיעני לנכון. ענין המכתב
ששלחתי לחתני נ"י לוילעהן די' כי נשלח לי משם ע"י
שליח מיוחד מכתב הרב מו"ה אליעזר צילטיץ נ"י והרבני מו"ה יוסף
ווילעהן נ"י ושאלו את פי בהסכמת הרב מו"ה הירש סראק אחרי
שמעם שבדעתי לילך מפה לזה רוצים לידע אם ארצה לילך לשם
כי כעת לדעתם יתראו כל עיקורי הקהלה ומבקשים שלא להתייעץ
עם שום אדם רק להשיב כאשר יתן די' בלבבי ושלחתי לוילעהן
להמשלח די' אבלי מכתב תשובתי מהותם שימסור אותו לחתני נ"י
וחתני נ"י יפתתהו לקרותו ולהעתיקו לשלוח ליה בני מוהרי"א נ"י
לחותמו בחותם שלי שבידו. ענין תשובתי די' שאז די' במוסכם
אצלי לילך ואך מן השמים עכבוני ע"י אגרות מחלת לב שהגיעני
עתה אתם כותבים שלדעתכם יתראו כולם ידעתי כי לבבכם שלם
בזה גם אז גם עתה אבל די' אז נ"כ נראה כך ומה די' בסופה
ואם גם עתה יחזרו ויערערו קצתם במה תנוח דעתי ומה אדע
עד הוכן הדברים מגיעים בעוד שבתי רחוק משם, ובדבר אשר
שמעתם, אמת שאיני רוצה לצאת מפה מחמת ממון או מחמת
כבוד כי איני חסר לא זה וזה, ואך מתחילות פת החדשות בעו"ה
יש לי מורת רוח מזה ואני בן נ"ג שנים ומתי אעשה לביתי ומה
אינם מגדלים בנים לתורה ולא זכיתי להעמיד מפה בחור א,
ולזה אמרתי איזה פעמים אם איזה קהלה מעצמם יעודרו ויבקשוני
ויחנו לי די סיפוקי ובענין שיהי מקום מוכן לעשות כוונים
למלאכת שמים אלכה ואין הפרש בין קהלה קטנה ונדולה ואם
ח"ו כבוד המדומה אני מבקש? אני מבקש רק מקום מנוח לזכות
נפשי! זה השבתי, והגני דושי"ת בלונ"ה

עקיבא גינז מא"ש.